

A tájékoztatás életeket ment – a félretájékoztatás életeket követel!

A koronavírus-járvány több, mint egy éve dominálja a tudósításokat. A hírügynökségek és hírportálok számos platformon igyekeznek kiszolgálni az igényeket. Nem mindig könnyű azonban eligazodni a hiteles és félrevezető források között – mik azok az álhírek, kik terjesztik és miért olyan veszélyesek?

Mindennapi tevékenységeink részét képezi a hírolvasás. Képben akarunk lenni a világ dolgaival, naprakészek szeretünk lenni az aktuális történésekkel. Egy dolgot pedig már több, mint egy éve aktuálisnak mondhatunk: ez nem más, mint az életünket gyökerestül felforgató koronavírus-járvány. A pandémia felfutásával együtt igencsak megnövekedett a hiteles tájékoztatás iránti igény és a hírfogyasztás; szinte mindenki tudni szeretné, hogy „hol állnak a számok”, milyen korlátozó intézkedések vannak éppen érvényben, és hogy mikor kaphatjuk vissza a járvány előtti, megszokott életünket. Ám nem mindig könnyű eligazodni a hiteles és a félrevezető információk erdejében: az elmúlt időszakban ugyanis ugrásszerűen megnövekedett a megtévesztő tartalmak mennyisége. Nem véletlenül fogalmazott úgy Tedrosz Adhanom, a WHO főigazgatója 2020 júliusában, hogy „*már nemcsak egy pandémiával, hanem egy infodémiával is harcolunk*”. De miért okoz sokszor nehézséget az álhírek felismerése? Kik gyártják ezeket, milyen eszközökkel és milyen megfontolásból?

Az álhírek szerkezetüket tekintve sokban hasonlítanak a valós hírekhez. A különbség abban rejlik, hogy az álhírek olyan tényeket és adatokat állítanak párhuzamba, amelyek között összefüggés nem fedezhető fel, azonban a közlő mégis úgy tálalja az egymástól teljesen független dolgokat, hogy sok embert meg tud téveszteni vele. Ez a fajta tartalom egy olyan komplex világot épít fel az olvasóban, amelyben az információk látszólag ok-okozati viszonyban állnak, mi több, perdöntő bizonyítékként szolgálnak. További különbség, hogy gyakran szenzációhajhász, kattintásvadász megfogalmazással közölnek áltudományos tényeket, amelyeket szinte képtelenség megcáfolni, hiszen általában kitalált dolgok vagy összefüggéstelen tények egymásba fonódásából állnak. A terjesztők célja általában a kattintásvadászaton keresztüli pénzügyi haszonlesés, esetenként pedig a politikai befolyásszerzés is.

Számtalan bizonyíték van arra, hogy a hamis hírek életeket is követelhetnek. Egy indiai férfi, miután megtudta, hogy elkapta a koronavírus, öngyilkosságot követett el, három gyermeket hagyva hátra¹. Több ember kórházba került, miután Donald Trump korábbi amerikai elnök egy beszédében azt ecsetelte, hogy a fertőzés megelőzhető azzal, ha az emberek fertőtlenítőt fecskendeznek magukba². Ezen túlmenően számos ország elnöke (köztük az imént említett Donald Trump³, illetve a brazil Jair Bolsonaro⁴ és a tanzániai John Magufuli⁵ is) gyakran tettek a járványhelyzetet elbagatellizáló nyilatkozatokat. Alighanem a tanzániai elnök története a legdrámaibb: miután széles körben terjesztetni kezdte, hogy országa imádsággal győzte le a vírust, nem sokkal később elhunyt a fertőzésben⁶.

A tájékoztatás életeket ment – a félretájékoztatás életeket követel!

¹ <https://www.telegraph.co.uk/global-health/science-and-disease/coronavirus-indian-man-died-suicide-becoming-convinced-infected/>

² <https://www.nbcnews.com/politics/donald-trump/trump-suggests-injection-disinfectant-beat-coronavirus-clean-lungs-n1191216>

³ <https://www.nbcnews.com/politics/donald-trump/trump-calls-coronavirus-democrats-new-hoax-n1145721>

⁴ <https://www.euronews.com/2020/04/06/a-little-flu-brazil-s-bolsonaro-playing-down-coronavirus-crisis>

⁵ <https://www.theguardian.com/world/2021/feb/28/tanzania-leader-says-prayer-will-cure-covid-as-hospitals-overflow>

⁶ <https://www.bbc.com/news/world-africa-56437852>